

Vyjádření Štěpána Trochty k situaci po vpádu vojsk Varšavské smlouvy do Československa 21. srpna 1968

Toto prohlášení Štěpána Trochty bylo otištěno v litoměřickém okresním týdeníku Proud dne 31. srpna 1968, tedy jen den před jeho slavnostním návratem do úřadu litoměřického biskupa. Celé je koncipováno ve smyslu akcentování myšlenek tzv. pražského jara, avšak zároveň také jako nabádání všech čtenářů ke klidu, rozvaze a poslušnosti – v tomto ohledu dosti reflektuje myšlenky tehdejšího prezidenta Ludvíka Svobody. Dokument lze rovněž vnímat jako obavu před nějakou překotnou změnou, která by mohla zhatit výsledky předchozích jednání o církevních záležitostech se státními úřady.

Neukvapujte se v závěrech

Historie má svá překvapení. Je v lidské moci je ovlivňovat, ale ne vždy jsme pány svého osudu. To platí zvláště o malých, mocensky slabších národech. Ty musí usměrňovat svou politiku tak, aby při co nejmenších obětech zachránily co nejvíce ze své suverenity a národní svébytnosti. O našem národě to platí obzvláště, protože jeho geografické umístění je křižovatkou mocenských zájmů a katalyzátorem duchovních proudů, které se odrážejí také v povaze národa. Proto musel náš národ ve svých dějinách o svou národní existenci tolik bojovat, a proto je mu každý projev národní svobody tak drahý. Naše vlastenectví je velmi hluboké a citlivé, protože jsme museli vždy každý kousek svobody draze vykoupit a nikdy jsme si nebyli nadlouho zcela jisti.

Protože bylo naším údělem – nikoliv vždy svou vinou – mnoho trpět, jsme zásadně humánní. Protože jsme se stali často obětí mocných, jsme přesvědčenými demokraty. Demokracie a lidskost patří k základním rysům naší národní povahy.

Byli jsme v minulosti také často vykořisťováni, nikoliv jenom jako jedinci, nýbrž i jako národ. Proto jsme také přesvědčenými sociality. My sami jsme o tom nikdy nepochybovali a měnit naše sociální zřízení nám ani v duchu nenapadlo. Tím vzdálenější je nám každá kontrarevoluce.

Toužíme po socialismu humánním a demokratickém, to jenom proto, že takový model socialismu vyhovuje naší národní povaze a našim zvláštním charakterovým národním vlastnostem. To není ovšem v rozporu se socialistickým internacionalismem. Zcela naopak. Podle našeho přesvědčení takové pojetí socialismu může jeho rozvinutí a upevnění jen prospět.

Takové je naše přesvědčení, které je výrazem dlouhého studia a zkušeností a touhou našeho srdce.

Ale v dějinách národů bývají okamžiky, kdy nutno city spoutat a potlačit a přenechat práci chladnému rozumu.

Taková je dnešní situace. To je situace pro práci mozku. Své citové potřebě jsme dali již dostatečný průchod, začněme uvažovat a domýšlet. Jestliže to nedokážeme, ponechme tuto práci lidem moudrým, rozvázným a zkušeným, jimž jsme dali důvěru, poslouchejme jejich pokynů.

Dnešní doba chce rozvahu, jednotu, obětavost a dobrovolnou kázeň.

Dnešní doba vyžaduje mnoho trpělivosti, zájmu o budoucnost státu, blaho národa a naprostou vzájemnou důvěru.

Dnešní doba chce především klid a návrat k svědomitému plnění denních povinností. V klidu a rozvaze se dá postupně vyřešit mnoho, ve zmatku a pobouřených vášních se nedosáhne ničeho. Jsme v době, která vyžaduje přezkoumat mnohé z naší minulosti a promyslet důkladně, jak zjistit nejlépe budoucnost. Uklidněte se a přemýšlejte. Neukvapujte se v závěrech.

Je mnoho poctivých a dobrých lidí, kteří uvažují a jednají. Vědí také víc, než-li víme my a dali jsme jim svou důvěru. Vybízejí-li nás, abychom zachovali klid a pořádek i disciplínu, abychom

*se vyvarovali všeho, co by popouzelo aneb mohlo mít provokační ráz, abychom kladli hranice svým projevům a náladám okamžiku. Učiňme to! Nikoliv ze zbabělosti!
Z disciplinovanosti ovládané rozumem a z nutnosti. To vyžaduje více hrdinství a sebekázně, než boj na barikádách.*

Prosím vás o to v zájmu veřejném. Cítím s vámi a jsem s vámi v stálém a přátelském spojení.

Důvěřujte také i v sílu Prozřetelnosti a modliteb našich věřících!

Zdravím vás, moji drazí bratři a sestry. Žehnám vám, vašim rodinám i vaší práci.

Štěpán Trochta, biskup litoměřický